

כתבי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

חיים וייצמן - המדען, המדינאי ומדינאי־המדע

מנהיגות ומדע בישראל

חיים וייצמן - המדען, המדינאי ומדינאי-המדע

בעריכת

ב"ז קדר

ירושלים תשע"ה

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

עריכת הלשון: נועה שליטין

התמונות באדיבות
יד חיים ויצמן, גנזך ויצמן, רחובות
ארכיון מכון ויצמן למדע
ארכיון האוניברסיטה העברית בירושלים
גנזך האוניברסיטה העברית בירושלים

מסת"ב 7-210-208-965-978

©

כל הזכויות שמורות לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשע"ה
סדר: ורוניקה מוסטוסלבסקי
הדפסה: דפוס העיר העתיקה, ירושלים

תוכן העניינים

ז	דברי פתיחה	יהושע יורטנר
ט	רשימת הקיצורים	
1	מבוא: חיים וייצמן - המדען והמדינאי	ב"ז קדר
10	הכימיה האורגנית של וייצמן באקדמיה ובתעשייה בראשית המאה העשרים	יהושע יורטנר
	מדיניות המדע של וייצמן כמסד הביקוש המתמשך למצוינות מדעית במערך המחקר הישראלי	שאל כ"ץ
18		
18	1. וייצמן המדען - תקופות המחקר הראשונות שלו 2. המדיניות האקדמית של וייצמן - תכניות האוניברסיטה, 1902-1925	
41	3. מירושלים לרחובות ומאוניברסיטת מחקר והוראה	
63	למכוני מחקר - מכון זיו ומכון ויצמן למדע	
102	וייצמן והאוניברסיטה העברית	חדוה בן-ישראל
	הון או גאון: המאבק של וייצמן ואיינשטיין על מצוינות אקדמית באוניברסיטה העברית	יששכר אונא
114		
	מכון ויצמן למדע - מצבה חיה וראויה למכונן המחקר המדעי בישראל	רות ארנון
122		
	תיאור פגישתם הראשונה של וייצמן ובלפור, 1906 - אגדה או מציאות?	ב"ז קדר
127		
143	וייצמן - צמיחתו של מדינאי	שלמה אבינרי

154	וּיִצְמַן וְעִמִּיתָיו הַמְדַעְנִים בַּגֶּרְמָנִיה - אֲתַגְרִים וְדוֹגְמָה אִישִׁית	שׁוֹלְמִית וּוּלְקוֹב
173	וּיִצְמַן וְהַעֲרָבִים	בְּנֵי מוֹרִיס
204	וּיִצְמַן - מְדַע יִישׁוּמֵי וּפִטְנָטִים	רַפְאֵל מְשׁוֹלֵם
208	רְשִׁימַת פֶּרְסוּמִיו הַמְדַעִיִּים שֶׁל וּיִצְמַן (בְּעֵרִיכַת ב"ז קֶדֶר)	
222	רְשִׁימַת הַפִּטְנָטִים שֶׁל וּיִצְמַן (בְּעֵרִיכַת יֶגְאֵל בּוֹרֶשְׁטֵיין)	
239	תְּגִלִּית הַצְּלוּלוֹזוּם: בְּעַקְבוֹת חֲזוֹן הַדְּלֶק הַבִּיּוֹלוֹגִי שֶׁל וּיִצְמַן	רַפְאֵל לְמַד וְאֵד בְּאֵייר
249	קְטָעִים גְּנוּזִים בְּעִנְיַנֵי מְדַע מִתּוֹךְ טִיּוֹטוֹת <i>Trial and Error</i> הָאוֹטוֹבִיּוֹגְרַפִּיה	
260	דְּבָרֵי נְעִילָה	יְהוֹשֻׁעַ יוֹרְטֶנֶר
261	רְשִׁימַת הַמְּשַׁתְּפִים	
263	תְּמוֹנוֹת 1-33	

יהושע יורטנר

דברי פתיחה

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מביעה את הוקרתה העמוקה לתרומתו המרכזית והייחודית של המדען ומדינאי המדע ד"ר חיים וייצמן (1874-1952) - מגדולי המנהיגים שקמו לעם היהודי - לעיצוב התכנים והמסגרות של הפעילות המדעית של מדינת ישראל, להקמתם ולמימושם.

בנאום ההשבעה שלו בכנסת אמר נשיאה הראשון של מדינת ישראל חיים וייצמן: 'כל חיי עמלתי וחתרתי לעשות את המדע והמחקר יסוד למפעלנו הלאומי'. דברים אלה משקפים נאמנה כי מדינת ישראל חייבת להישען בראש ובראשונה על עצמתה הרוחנית, התרבותית, המדעית והטכנולוגית. זאת היא מורשת הרואה במדע ממד מרכזי בחיינו ומקור לעצמתנו, ואותה אנו חייבים לטפח ולפתח, ברוח חזונו של חיים וייצמן.

קובץ זה מבוסס על הרצאות שנישאו בכינוס לציון שישים שנה למותו של וייצמן שקיימה האקדמיה בכ"ו בטבת תשע"ג (8 בינואר 2013). זה הספר השני בסדרה 'מנהיגות ומדע בישראל'. הספר הראשון עסק בדוד בן-גוריון, והוא יצא לאור בשנת תשמ"ט (1989) ונדפס שנית בשנת תשע"ג (2013).

* * *

אנו מבקשים להודות לאנשי הארכיונים השונים שעזרו הן באיתורם ובניתוחם של שילל התמונות והמסמכים שעיתרו את כרזות הכינוס והן בהפקת הכרזות: לגב' מרב סגל, מנהלת גנוך וייצמן; לגב' קרן רוז, בעת הכינוס אחראית קשרי מחקר ופרויקטים בגנוך וייצמן; לגב' אורנה זלצר, בעת הכינוס ראש תחום ארכיון במכון וייצמן למדע; למר עופר צמח, מנהל ארכיון האוניברסיטה העברית

בירושלים. תודה לד"ר שאול כ"ץ על הכנת החומרים הארכיוניים לתצוגה בכינוס ולגב' אביטל בר, דוברת האקדמיה, על הסיוע בהבאתם לתצוגה ולדפוס. תודה גם לגב' טלי אמיר, מנהלת ההוצאה לאור של האקדמיה, אשר לא חסכה מחשבה, מאמץ וזמן כדי להתקין את הספר לדפוס על הצד הטוב ביותר, ולמר יהודה גרינבאום, אשר טיפל במסירות בהפקת הספר.